MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Globalleşen Dünyada Ticari Ambargolarin Enerji, Ekonomi Alanında Etkinliği ve Gelişen Yeni Anlaşmalar Üzerinde Etkisi

Deniz Giz[*]

Evren Şen[**]

Küreselleşme, sürdürülebilir küresel yönetişime duyulan ihtiyacı tetiklemektedir, çok yönlü uluslararası çözümler, ülkeler arasındaki çok taraflı anlaşmalar için talep, yeni ticaret müzakereleri gerektirirken, ticaret savaşları, riski ve etkili olmayan ticaret yaptırımlarının dezavantajlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Ülkeler herhangi bir politik riski olmayan bir ülkeyle asgari fiyatla ticaret yapmak ve asgari nakliye bedeli ödemek istemektedir. Birçok ülke ticaret ambargoları nedeniyle daha yüksek maliyetler ödemektedir.

Uygulanan ticaret yaptırımları, gelişmekte olan ülkeler, globalleşme ve Türkiye'nin enerji tedarik kaynaklarını etkilemekte ve ekonomik büyümeyi negatif olarak etkilemekte, ülkenin genişletmekte olan yeni alanlardaki açılımlarını yavaşlatmaktadır ve yeni iş alanları yaratılamadığı için işsizliğin artmasını tetiklemektedir.

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye, Rusya ve Avrupa ile enerji ticaretinde tercih edilen bir ortak olarak yeni bir döneme giriyor. Türkiye'nin enerji ithalatı, 2012 ve 2017 enerji ithalat rakamlarını karşılaştırılması ve artış oranları görülmektedir.

MARMARA POLITICAL SCIENCE ÜNİVERSİTESİ

[*] Doç.Dr., İstanbul Universitesi / İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, E-Posta: denizgiz@yahoo.com

[**] İstanbul Universitesi / Mühendislik Fakültesi, Jeoloji Mühendisliği, E-Posta: universevi@yahoo.com

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Eneji Türleri Ticaret Dengesi	Birim	2.012	2.017	değişim%
Petrol ticaret dengesi	kbl	245.272	334.952	37%
Petrol ithalatı	kbl	305.238	392.049	28%
Petrol ihracatı	kbl	59.967	57.097	-5%
Ham petrol, NGL sıvı doğalgaz ticaret dengesi	kbl	141.781	188.328	33%
Ham petrol, NGL sıvı doğalgaz ithalatı	kbl	144.519	190.676	32%
Ham petrol, NGL sıvı doğalgaz ihracatı	kbl	2.738	2.347	-14%
Petrol ürünleri ticaret dengesi	kbl	103.491	146.624	42%
Petrol ürünleri ithalatı	kbl	160.719	201.373	25%
Petrol ürünleri ihracatı	kbl	57.229	54.749	-4%
Dizel ve ısıtma yağı ticaret dengesi	kbl	80.635	107.578	33%
Dizel ve ısıtma yağı ithalatı	kbl	82.329	109.316	33%
Dizel ve ısıtma yağı ihracatı	kbl	1.693	1.738	3%
Doğalgaz ticaret dengesi	mcm	45.307	54.466	20%
Doğalgaz ithalatı	mcm	45.922	55.097	20%
Doğalgaz ihracatı	mcm	615	631	3%
LPG Sıvı petrol gazı ticaret dengesi	kbl	33.698	35.999	7%
LPG Sıvı petrol gazı ithalatı	kbl	34.719	39.278	13%
LPG Sıvı petrol gazı ihracatı	kbl	1.021	3.279	221%
Naphtha Neft petrol türevi ticaret dengesi	kbl	12.264	13.683	12%
Naphtha Neft petrol türevi ithalatı	kbl	12.540	14.172	13%
Naphtha Neft petrol türevi ihracatı	kbl	276	490	77%
Kömür ve Linyit ticaret dengesi	Mt	29	39	31%
Kömür ve Linyit ithalatı	Mt	30	39	32%
Kömür ve Linyit ihracatı	Mt	0,0940	0,3207	241%
LNG sıvı doğal gaz ticaret dengesi	mcm	7.864	9.046	15%
LNG sıvı doğal gaz ithalatı	mcm	7.864	9.046	15%
LNG sıvı doğal gaz ihracatı	mcm	-	-	
Heavy fuel oil ağır ham petrol ticaret dengesi	kbl	- 1.877	5.094	-371%
Heavy fuel oil ağır ham petrol ithalatı	kbl	5.889	14.790	151%
Heavy fuel oil ağır ham petrol ihracatı	kbl	7.766	9.696	25%
Jet yakıtları ticaret dengesi	kbl	- 14.562	- 919	-94%
Jet yakıtları ticaret ihracatı	kbl	4.641	1.538	-67%
Jet yakıtları ticaret ithalatı	kbl	19.204	2.458	-87%
Elektrik ticaret dengesi	GWh	2.873	- 571	-120%
Elektrik ithalatı	GWh	5.827	2.729	-53%
Elektrik ihracatı	GWh	2.954	3.300	12%
Rafineri hammadde ticaret dengesi	kbl	- 2.738	- 2.347	-14%
Rafineri hammadde ithalatı	kbl	-	-	
Rafineri hammadde ihracatı	kbl	2.738	2.347	-14%
Motor gasoline motor benzini ticaret dengesi	kbl	- 21.826	- 26.819	23%
Motor gasoline motor benzini ithalatı	kbl	406	-	-100%
Motor gasoline motor benzini ihracatı	kbl	22.232	26.819	21%
Bitumen bitüm ticaret dengesi	kbl	675	n.a.	
Bitumen bitüm ithalatı	kbl	766	n.a.	
Bitumen bitüm ihracatı	kbl	91	n.a.	
Lubricants gres yağı ticaret dengesi	kbl	5.559	n.a.	
Lubricants gres yağı ithalatı	kbl	6.778	n.a.	
Lubricants gres yağı ihracatı	kbl	1.219	n.a.	

Tablo 1: Türkiye 2012 - 2017 Enerji İthalat & İhracat & % değişim verileri (birim: thousand barrels(kbl).
Kaynak: Enerdata.

- Türkiye petrol ithalatı 5 yılda %28 artmış.
- Doğal gaz ithalatı 5 yılda %20 artmış.
- Ham petrol, NGL sıvı doğalgaz ithalatı 5 yılda %32 artmış.
- Türkiye Doğalgaz net ithalatında 2013'de 5. sırada,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Türkiye Petrol Net ithalatında 13. sırada.
- Türkiyenin Toplam Tüm Enerji Ürünleri net ithalatı 11. sırada.

Dünya Enerji Raporu 2017'ye göre; " Türkiye, küresel gaz piyasasında yeni politika senaryolarını başlatacak önemli enerji projelerine katılacak.

Yeni doğalgaz sıvılaşma tesisleri Endonezya, Malezya ve inşaat sürecine girecek, LNG pazarındaki bu gelişmeler uzun zamandır beklenenlerle tamamlanacak. Dünya sıvı doğalgaz piyasasında Endonezya, Malezya Kamerun'da yeni sıvılaştırma tesisleri inşaat sürecinde.

Dünya sıvı doğalgaz LNG piyasasında önümüzdeki beş yıl içerisinde faaliyete geçmeyi bekliyen yeni boru hattı koridorları: Güney Kafkasya (SCP), Hazar Denizi, Şah Denizi 2, Azerbaycan, Trans Anadolu Gaz boru hattı Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri arasında ‘‘TANAP boru hatları projesi’’ ve Trans Adriyatik ‘‘TAP boru hatları projesi’’ ve Rus gaz sahalarını Çin pazarına bağlayan “Sibirya Gücü” boru hattı ile genişletilmiş bir bağlantı sağlanacaktır. Kaynak:IEA, 2017.

Türkiye'ye Karadeniz üzerinden Rus gazı tedarik etmeyi amaçlayan bir boru hattı olan ‘‘Turkstream’’ Türk Akım (Rusya Apa – Kıyıköy Lüleburgaz) 1. Hat 04.2018’de inşaatı bitt, 2. Hat yapımı devam ediyor %62’si tamamlandı. Rusya'nın ayrıca, dört ana arter (Ukrayna, Beyaz Rusya, doğrudan Almanya'ya ‘‘Nordstream’’ ‘‘Kuzey Akım’’ ve doğrudan Türkiye ‘‘Bluestream’’ (Rusya Beregomaya – Samsun) üzerinden Avrupa'ya yeterli boru hattı kapasitesi de bulunuyor. ‘‘Southstream’’ Karadeniz altından geçen açık deniz kısmı. Faydası doğalgaz ithalatı ve doğrudan taşına sağlayan boru hattı, gaz arzı güvenliği, kesintisiz doğalgaz akış güvencesi, Türkiye üzerinde rezerv tutma avantajı bulunmaktadır.

Ticari ambargolar tehtit unsurlarıyla yaptırımları asıl amacına ulaşmaz iken, ticaret savaşlarında karşılıklı vergilendirme ve çeşitli ek ambargolar baş göstermeye başlamıştır. ABD Rusya, İran, Kuzey Kore daha pek çok ülkeye mal grupları, ticaret parametreleri açısından ambargo uygulamakatadır, Türkiye Birleşmiş Milletler üyesi bir ülke olduğu için İran’a petrol ve doğalgaz açısından ambargo uygulamıyor fakat Ağustos 2018 tarihinde ABD İran ile ticaret yapan ülkelere de sert ambargo öngörüsünde bulundu, Türkiye ambargo uygulamasa bile sektörde bulunan sermayedar ilişkisi sebebiyle risk kabul poltikaları açısından bazı sektörlerde indirek olarak ticareti sınırlayan ürünlerle dolaylı yoldan ticari sınırlamalara alt sektörlerde uygulamalara gidilmektedir.

ABD Çin’i İran’dan petrol ithal etmemesi için ikna edemedi, Çin önlem olarak emtea ithalat tarifelerinde %25-10 aralığında artışlara gitti 08.2018 itibariyle.

OPEC ülkeleri çelik vergilelerinden negative etkilendi. Çelik ve aliminyum

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
tarifelerindeki artışlar petrol şirketleri yatırım maliyetlerini arttırdı.
OPEC ülkeleri petrol üretimini arttırarak petrol fiyatlarında indirime gideceklerini açıkladılar.
OPEC Çin market hissesini ABD petrol üreticilerine kaptırdı. OPEC petrol tarife savaşları kısa dönemde kazanç getirse de uzun vadede sıkıntı yaşanacaktır.
Petrol tarifeleri WTI, Brent, OPEC olarak üç farklı kaltitede ve fiyatta oluşmakta. Doğal gaz ticaretinde her ülke kendi fiyatını belirlemektedir.
Bağımsız bir ekonomi için bağımsız bir enerjiye ihtiyaç vardır. Enerjide dışa bağımlı olmamak gerekmektedir.

Ekonominin sürdürülebilir büyümesi ve üretim için bağımsız enerjiye ihtiyaç duyulan günümüzde cari açık ile mücadelede ithalat, ihracat kalemlerini dengelemek gerekmektedir.

Ekonominin her alanında büyüyerek, enerji ithalinden bağımsız bir ekonomi nasıl yaratırız; potansiyel insan iş gücümüzle istihdamı arttırarak, doğal kaynaklarımızdan ve jeo lokasyon avantajımızdan faydalanarak optimum ekonomi düzeyine erişebiliriz.

Mevcutta elektrik santralleri doğal gaz ve fuel oil ile çalışmaktadır. Yurtdışından petrol ve doğalgaz ithali cari açığı olumsuz etkilemektedir. Doğal gazı İran, Rusya ve Azerbaycan'dan temin etmekteyiz ayrıca jeo lokasyon olarak ülkeler arası doğalgaz bağlantı hatları üzerinde bulunuyoruz.

Cari açığı oluşturan kalemlerden bir kaçı enerji (doğal gaz, ham petrol), ara mal ithali.

Bu durumda bağımsız ve en ucuz enerji kaynağı olarak güvenilir nükleer enerjiye geçmek gerekmektedir, gelişmiş ülkeler bu yöntemi kullanmış ekonomilerini geliştirmiş ve artık dışa enerji bağımlılıklarından kurtulmuş, daha sonra yenilenebilir enerji kaynaklarının aktif kullanımına geçmişlerdir.

Petrole bağımlık yerine elektrikli araç üretimine geçmeliyiz, Avrupa 2040 yılında tamamen elektrikli araca geçiş yapacaktır.

Elektriği ise nükleer ve doğalgaz ile ürettikten sonra diğer yenilenebilir enerji kaynaklarından optimum düzeyde faydalanacak aksiyonları almalıyız. Güneş Enerjisi – yıllık ortalama 1.311 kWh/m2 ortalama güneş enerjisi potansiyeli. Türkiyenin brüt güneş enerjisi potansiyeli 87,5 milyon ton eşdeğer pertoldür. Ülkemiz bu potansiyelin yüz binde ikisinden yararlanmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ayrıca ekonomide yabancı sermayeyi çekmek için ve cazip hale getirmek için, hukuk, iş mahkemeleri, patent ve ekonomik ve politik stabilizasyonu sağlayıcı adımları hükümetler yüzyıllar boyu devam ettirebilir şekilde stratejik rekabet için biçimlendirmeli.

Yabancı Sermaye için vergi avantajları sağlanmalı ve yabancı yatırımcı risk iştahını arttırmalıyız. Ekonomik gelişim atakları için Güney Kore örneğine bakabiliriz.

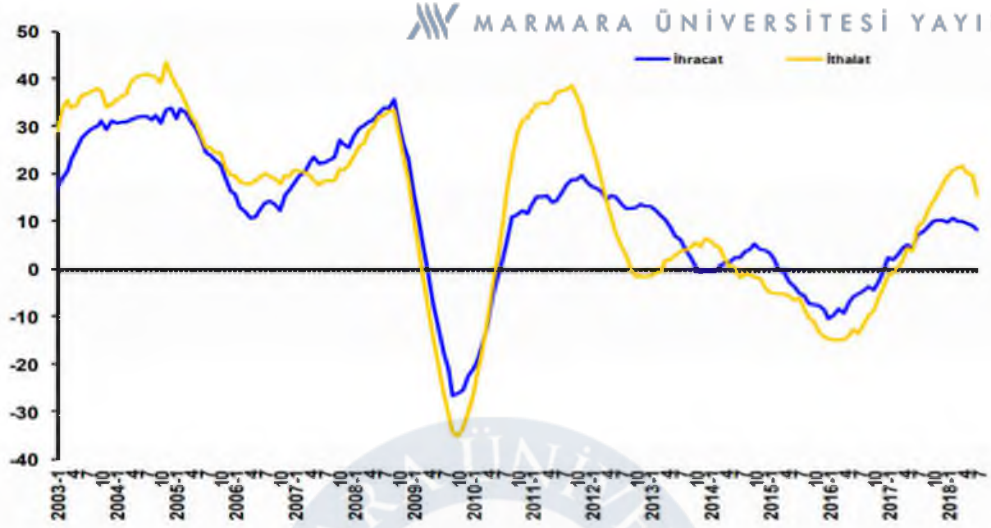
Ara mal ithalini düşürmek ve kendi ülkemizde üretmek için lokasyon olarak yakın pazar avantajını kullanmalıyız, yüksek kaliteli ara mal imalatında Çin ile rekabet için hızlı, zamanında tedarik edilen, az bulunan piyasalara penetre ederek tercih edilir, ara mallar, fason mallar üretmeliyiz. Yüksek kalitede markalara hizmet edecek hedefler belirlemeliyiz. Ar-Ge ve az bulunan ara mal piyasa araştırmaları için piyasa teşvik paketleri sağlamalıyız, bu konuda tekel olan firmalar veya kredi kurumları küçük ve orta işletme kobiler veya büyük kobilerde bilinç arttırmak ve faaliyete geçebilmeleri için desteklemeli. Kamu ve özel sektör ve üniversiteler koordineli çalışarak dünya çapında patentli ödüllü projeler üretmeli.

Ara mal üretiminin yurt içi tedarik edilmesi için teknolojik atılımlar yapılması, mevcut eğitim sisteminde geliştirilmesi gereken meslek yüksek okulu mezunlarının desteklenmesi, iş temini sağlanması ve üretime katkısının arttırılması, mühendislerin ve tüm ana bilim dallarındaki bilim adamlarının daha aktif ortak kamu ve özel sektör projelerinde çalışma alanlarının arttırılması gerekmektedir.

Yeni ekonomi planında açıklandığı üzere;

Cari açığın düşürülmesi için ilaç, petrokimya, enerji, makine/teçhizat, kimya, teknoloji, ilaç, yedek parça ikame üretimi, bioteknoloji, arge ve yazılım gibi sektörlerdeki yatırım projelerine verilecek desteklere öncelik verileceği de hedefler arasında yer aldı. Yeni ekonomi planında cari açığın düşürülmesi için ihracata verilen önem kapsamında "ihracat teşvik sistemi" nin yeniden yapılandırılacağı da olumlu sayılabilecek hedefler arasında yer aldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tablo2: İhracat ve İthalat Büyüme Oranları (Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Yıllıklandırılmış Yüzde Değişim) Kaynak: Hazine Ekonomi Raporu

Ocak-Ağustos dönemi ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 68,8.

Türkiye'nin Komşuları ile Ticaret İlişkileri – Rusya

TÜİK dış ticaret verileri üzerinden değerlendirdik. 2006-2015 yılları arasında Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yaptığı ülkeler incelendiğinde, ihracat alanında en çok ihracat yapılan ilk beş ülke Almanya, İngiltere, Irak, İtalya ve ABD olduğu görülüyor. Rusya ise 2015 ihracat verilerine göre 11'inci sırada yer alıyor. 2015'te en çok ithalat yapılan beş ülke ise sırasıyla Çin, Almanya, Rusya ve ABD olmuş. (birim: milyar usd).

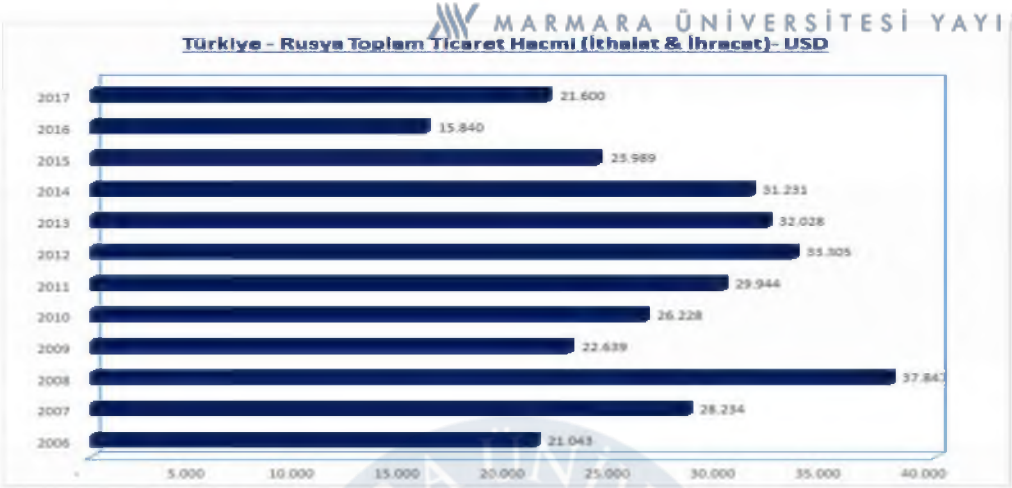
Rusya Federal Gümrük Servisi'nden yapılan açıklamada "Rusya-Türkiye arasındaki dış ticaret hacmi, Ocak-Mayıs 2018 döneminde yıllık bazda yüzde 46,2 oranında artarak 11,3 milyar dolara ulaşmıştır." denildi.

Ancak Rusya, iki ülke arasındaki ticaret hacminde payın büyük kısmını almaya devam ediyor.

Rusya'dan Türkiye'ye ihracat geçtiğimiz yılın aynı dönemine oranla yüzde 44,6 yükselerek 9 milyar 731 milyon dolara yükselirken, Türkiye'den Rusya'ya ihracat ise 1,6 kat artarak 1 milyar 656 milyon dolarda kaldı.

Rusya'nın dış ticaretinde Türkiye'nin payı da geçen yıla oranla yüzde 3,5'ten 4,2'ye yükseldi.

Rusya; Çin, Azerbeycan ve Türkiye ile ticaret hacmini arttırarak yerel para ile ticaret yapma kararı aldı.

Tablo 3: Rusya – Türkiye 2006-2017 Ticaret Hacmi

Türkiye'nin Komşuları ile Ticaret İlişkileri – İran

- İran ile ticaret hacmi 07.2018 itibariyle; Şu anda yıllık 12 milyar dolarında ticaret var. Hedefimiz ise 30 milyar dolar gibi rakamdır. Ticaret hacmimiz 2012-2016 aralığında 4 yılda %56 azalma göstermiştir.

- Başlıca ihraç ürünlerimiz: Altın, çelik profil, lif levha ve otomotiv yan sanayi ürünleri.

- Başlıca ithalat ürünlerimiz: Petrol ve petrol ürünleri, doğalgaz. Kaynak: Dışişleri Bakanlığı

- Türkiye'nin en çok ham petrol ithal ettiği ülkeler arasında; İran, Irak, Rusya, Suudi Arabistan, Kuveyt bulunmaktadır. (birim: milyar usd).

Türkiye - İran İthalat ve İhracat Rakamları					
	2012	2013	2014	2015	2016
İhracat	9,92	4,19	3,88	3,67	4,96
İthalat	11,97	10,38	9,83	6,1	4,69
Hacim	21,89	14,57	13,71	9,77	9,65
Denge	-2,05	-6,19	-5,95	-2,43	0,266

Kaynak: TÜİK (Milyar ABD Doları)

Tablo 4: İran – Türkiye 2012-2016 Ticaret Hacmi

ABD'nin İran ile Batı dünyası arasındaki nükleer anlaşmadan çekilmesi Ağustos 2018, ve İran'a yeniden sert bir ekonomik ambargo uygulanacağını açıklaması, Türkiye'nin sınır komşusu İran ile yaptığı milyarlarca dolarlık ticaretin geleceğini tehdit ediyor.

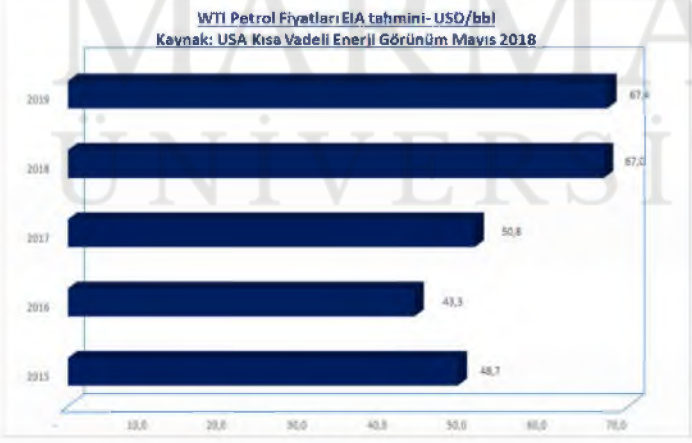
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
İlk aşamada ABD İran'ın dolar alımları, altın ve değerli metal ticareti, diğer metaller, kömür ve sanayi ekipmanı yazılımı ticaretine yaptırımları tekrar devreye alacak.
ABD İran'dan petrol alan ülkelerin Kasım başından itibaren ithalata son vermelerini istiyor ve aksi takdirde yaptırımlarla karşılacaklarını belirtiyor. Türkiye petrolünün yüzde 30'unu İran'dan alıyor.
Türkiye ile İran arasındaki dış ticaret hacmi yaklaşık 10 milyar dolar seviyesinde. TÜİK'in 2017 sonu verilerine göre bu rakamın 2,3 milyar dolarını Türkiye'nin ihracatı oluştururken, geri kalan kısmını Türkiye'nin İran'dan ithalatı oluşturuyor.
Ağustos ayında İran'a yeni ekonomik yaptırımlar getiren ABD, yaptırımlara uymayan bütün firmaları tehdit etmişti.
Kasım ayından itibaren uygulanması planlanan yaptırımlarla ise İran'ın petrol ihracatının engellenmesi öngörülüyor. AB'nin yanı sıra Rusya ve Çin ise anlaşmaya uymayı sürdürüyor.
AB'den İran ile ticaret yapan Avrupalı şirketleri korumak için hazırlanan 1996 tarihli "Engelleme Mevzuatı'nın" uygulanmasını talep eden Zarif, "ABD yaptırımları nedeniyle İran ile ticari ilişkilere son veren şirketlere" ceza verilmesini önerdi.
AB – İran arasında Eylül 2018 itibariyle meşru finans ticareti için özel amaçlı araç tüzel kişilik kurulacak.

Enflasyonu etkileyen Petrol Piyasası Üretim ve 2020 Fiyat Tahminleri

West Texas Intermediate (WTI) ve Brent Crude (Kuzey Denizi Petrolleri) petrol fiyatlandırmasında birincil kriterlerdir. Farklı lokasyonlarda üretilse de, WTI ve Brent benzer kalitede olup benzer amaçlarla kullanılmaktadır. Petrol piyasası küreselleşme varsayımı altında (Weiner, 1991), aynı kalitede ham petrol fiyatları her zaman birlikte yakından hareket etmelidir.
OPEC Basket Fiyat Cezayir, Endonezya, Nijerya, Suudi Arabistan, Dubai, Venezuela ve Meksika'da petrol fiyatlarının ortalamasıdır. OPEC, dünya petrol piyasası koşullarını izlemek için bu sepetin fiyatını kullanır. Petrol İhraç Eden Devletler (OPEC) her gün kartelin 'sepet fiyatını' belirler. Aralarında Suudi Arabistan, Kuveyt ve Nijerya'nın da bulunduğu kartel üyeleri kendi fiyatlarını merkeze bildirir ve merkez de 13 üyenin fiyatlarından ortalama bir fiyat çıkarır.
EIA , OPEC ham petrol üretiminin 2017 yılında ortalama 32,5 milyon b / d (Barrels per day), 2016 seviyelerinden 0,2 milyon b / d düşüş gösterdiğini tahmin ediyor.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
2017 yılında ham petrol üretim kesintilerini kabul eden OPEC dışı ülkeler de, 2018 yılı sonuna kadar üretimi sınırlamaya devam etmeyi kabul ettiler.
Kuzey Denizi'ndeki bir boru hattı kesintisi, Brent-WTI yayılmasını daha da genişleterek Aralık ayında Brent ham petrol fiyatlarının yükselmesine katkıda bulundu.
(EIA) en son tahminine göre, Brent ham petrol fiyatları 2018 yılında varil başına 63.4 $ 'lık ortalama ve 2019'da varil başına 62.7 dolara düşecektir. Bu, geçen ayki Outlook'a kıyasla 2018 ÇED tahmini için 2.5 $ / varil yukarı yönlü bir revizyon yansıtır.
OECD Ekonomik Görünüm, Mayıs 2018 itibariyle, Brent Brent'in varil fiyatını, yani enflasyona göre ayarlanan fiyatın 2018 yılında 69,4 dolar / varil seviyesine çekmesini sağladı.
2020 yılına bakıldığında, IMF'nin Temmuz ayında yayımladığı Birincil Emtia Fiyatları Projeksiyonlarında, 2018'deki mütevazı büyümenin ardından Brent ham petrolünün nominal fiyatının 2020 yılına kadar 51.8 $ / varil ve West Texas Intermediate'in 50.4 $ / varil seviyesine çıkacağı belirtildi.
Dünya Bankası, başlıca üç petrol fiyatı Brent, WTI ve Dubai'nin 2020'den sonra 2030'da varil başına 70 dolara yükselmeye devam edeceğini tahmin ediyor.
Petrol fiyat tahminleri uluslararası piyasalarda petrol arz ve talebi arasındaki etkileşime bağlıdır. Fiyat beklentileri üzerinde en önemli arz yönlü faktörler arasında ABD petrolü üretimi, ABD ham petrol stokları ve OPEC petrol arzları yer almaktadır.

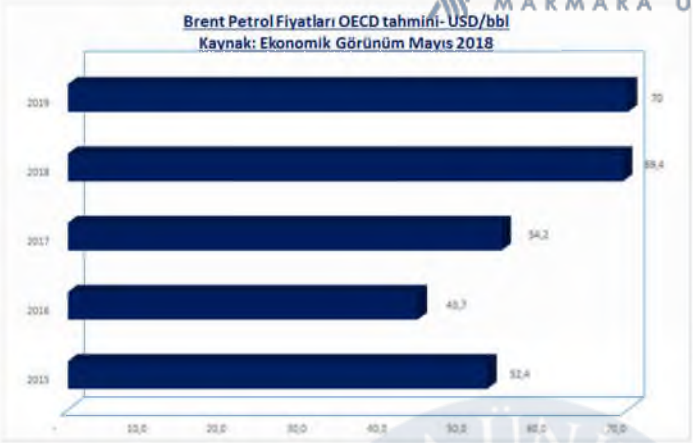
Dünya Petrol Piyasası – WTI - ABD Petrol Piyasası Durumu

2015	48,7
2016	43,3
2017	50,8
2018	67,0
2019	67,4

Tablo 5: WTI Teksas Petrolleri 2019 Fiyat Tahminleri

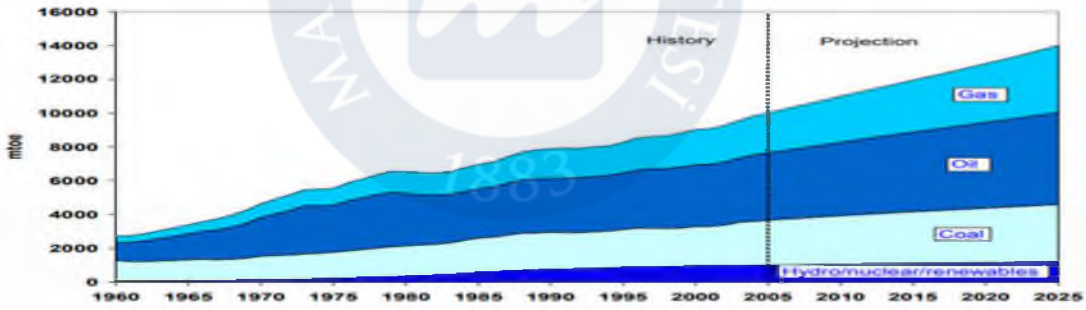
Dünya Petrol Piyasası – Brent – Kuzey Denizi Petrol Piyasası Durumu

2015	52,4
2016	43,7
2017	54,2
2018	69,4
2019	70

Tablo 6: Brent (Kuzey Denizi) Petrolleri 2019 Fiyat Tahminleri

Dünya Petrol ve Doğalgaz Gereksinimleri - 2025 Tahminleri – OPE ve LNG Üretim Hacmi

Tablo 7: OPEC 2025 Dünya Enerji İhtiyaçları

OPEC 2018'de OPEC petrol üretiminin 32.4 milyon b / d, Kaynak : OPEC ABD petrol üretiminin 2018'de ortalama 10.79 milyon b / d, 2019'da ise 11,76 milyon b / d seviyesinde olduğunu varsayıyoruz. Kaynak: EIA

LNG: Sıvı Doğalgaz Piyasası:

Son yıllardaki istikrarlı büyümeden sonra, 2017 yılında küresel LNG ticareti 293,1 milyon tona (MT) ulaştı - 2016'dan bu yana% 12'lik bir artış (35.2 MT), sektör için art arda üçüncü rekor kıran yıl ve 2010'dan bu yana en yüksek yıllık büyüme. Bu ticaretin 88.3 MT'si uzun vadede, 2016'da 16 MT'lık bir artış ve toplam LNG ticaretinin önemli bir% 30'unu oluşturuyordu. Kaynak: IGU.

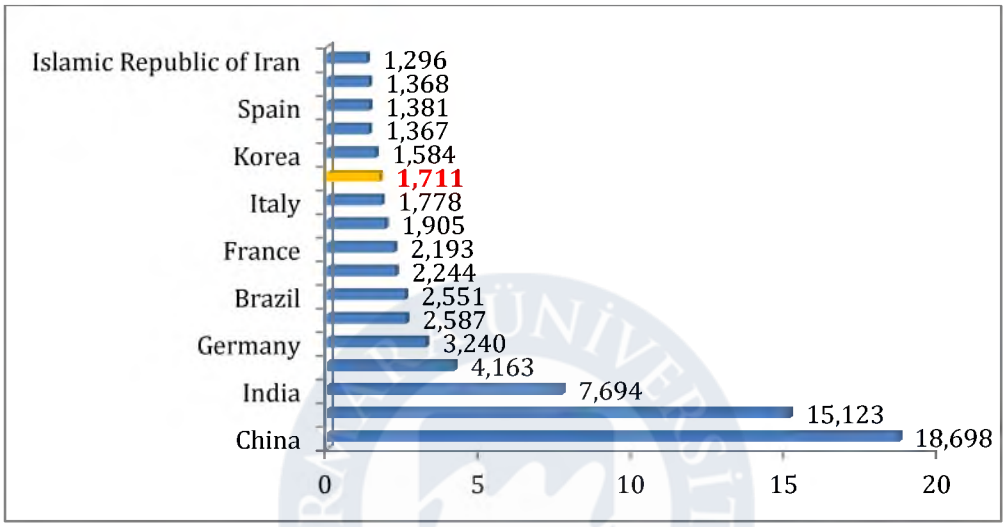
Satın Alma Gücü Paritesine Göre GSYIH, Trilyon USD 2018

• Dünya ticaret ticaret hacmi 2018 yılında% 3.9, 2019'da %3,7 büyümesi bekleniyor, küresel GSYIH büyümesi 2018 % 3,1, 2019 %2,9.

• Yükselen ticaret gerilimleri, para politikaları, finansal volatilite de istikrarı, ticaret hacmini bozabilir. İhracat siparişleri endeksi zayıfladı.

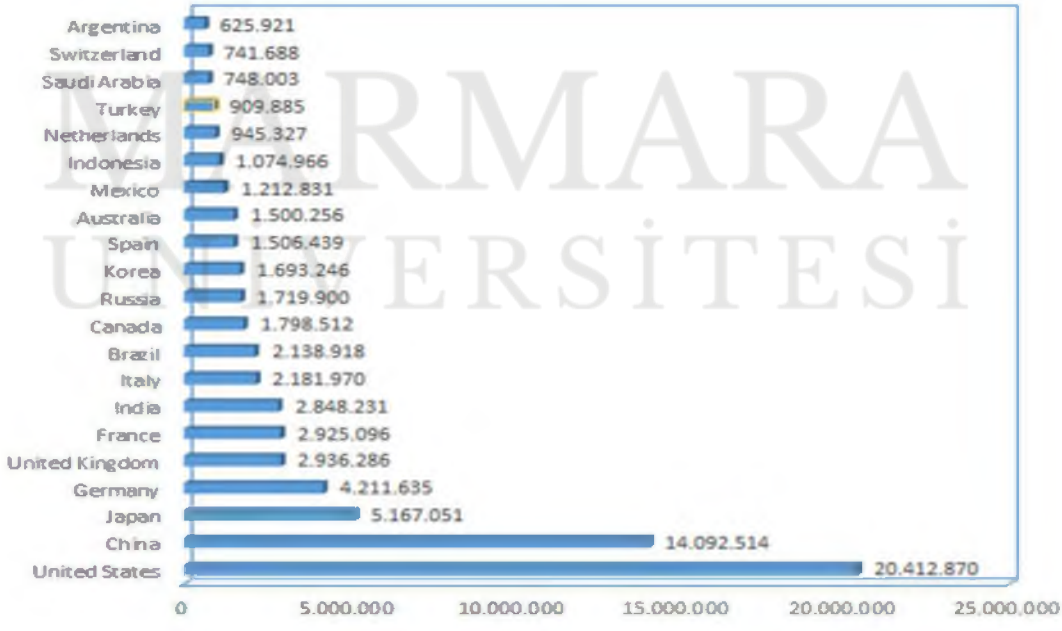
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İhracatta en hızlı büyüyen Kuzey Amerika ve 2018'in ilk yarısında Asya en güçlü ithalat artışı yaptı, dış kaynak tabanlı ekonomiler hala sıkıntı yaşamakta.
Kaynak : IMF 07.2018

Tablo 8: Dünya Satın alma gücü paritesine göre GSYIH 07.2018

2018 GSYIH Nominal, Cari Fiyatlar

Tablo 9: Dünya Nominal Cari Fiyatlar GSYIH 07.2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gelişmekte olan piyasalarda finansal koşullar; Arjantin, Hindistan, Endonezya, Meksika ve Türkiye dahil olmak üzere, gelişmekte olan piyasa ekonomilerindeki merkez bankaları, politika faizlerini artırmış, enflasyon ve döviz kuru baskılarına tepki vermiştir.

ABD pek çok ülke ile tarifelerini arttırdı, ve anlaşmalarını değiştirdi, böylece küresel tedarik zincirleri bozulabilir.

Türkiye Enflasyon ve Büyüme Hedefleri - 2018 – 2021 YEP Tahminleri

YEP	Büyüme Hedefi	Enflasyon Hedefi
2018	3,80%	20,80%
2019	2,30%	15,90%
2020	3,50%	9,80%
2021	5,00%	6,00%

Tablo 10: YEP Büyüme & Enflasyon Hedefleri 20.09.2018

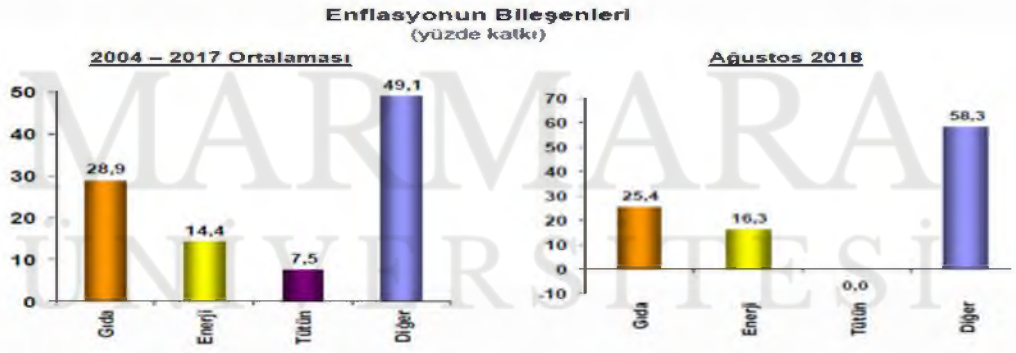
Petrol fiyatlarında düşüş yaşandığında; enflasyon üzerinde etkisinin kalıcı olabilmesi için emtianın dolarla fiyatlanması nedeniyle dolardaki değer kazancının da sınırlı olması gerekmektedir.

2017 yılında Türkiye %7,4 büyürken, 2018 Q1 %7,4, Q2 %5,2 büyüdü,

İnşaat sektörü Q1-Q2 2017 %7,8 büyürken, 2018'de %0,8 büyüdü.

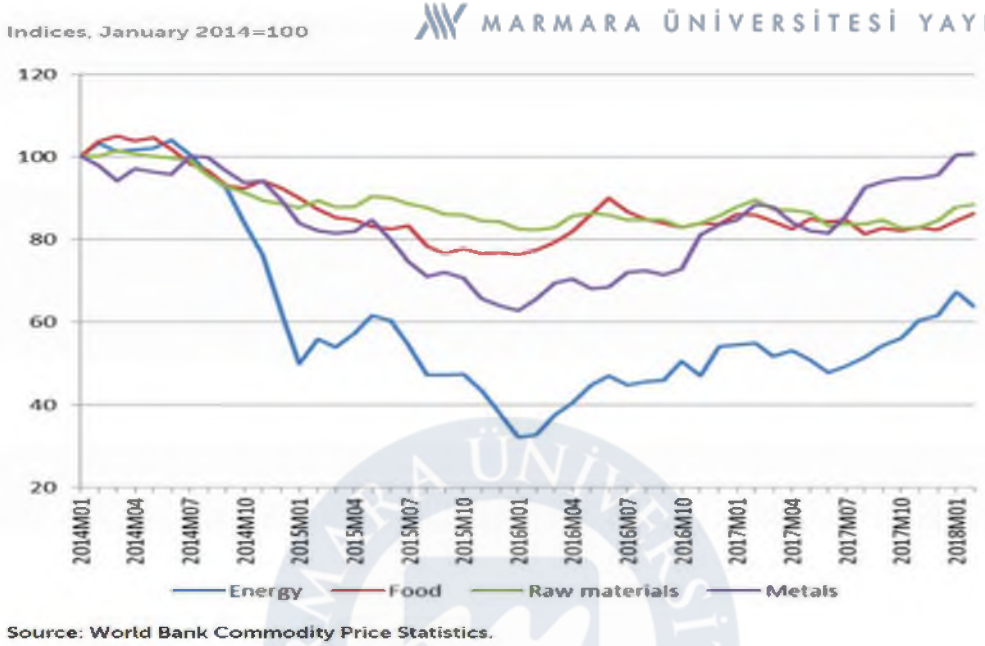
Q3 2018 banka kredi büyümesi maksimum %1-2, banka CDS fiyatları %10 arttı.

Türkiye Enflasyon Birleşenleri ve Dünya Mal Fiyatları 2014-2018 Trend

Tablo 11: Enflasyon Bileşenleri 08.2018 - Kaynak: Hazine Ekonomi Raporu

Enflasyon Bileşenlerinden diğer kalemi %49 – 58 aralığında, burada yan sanayilerdeki fiyat artışları pek çok sektörü etkilemektedir. ÜFE rakamları ise %32 civarında olup, yan sanayi masraflarını arttıran kalemleri oluşturmaktadır. Artacak olan petrol fiyatları da enflasyon artış sebeplerindendir. Kaynak: Hazine Ekonomi Sunumu 17.09.2018

Tablo 9: Dünya Mal Fiyatları 2014-2018 aralığındaki durumu göstermektedir. Kaynak : Dünya Bankası

Türkiye'nin Uluslararası Patent Başvuruları - Kaynak: WIPO, World Intellectual Property Indicators

Tablo 10: Türkiye patent başvuruları 2002-2016 az oranlarda artış olduğu görülmektedir. Kaynak: TUIK 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türkiye Enerji Üretimi 2016-2017, Enerji İthalat & İhracat Rakamları *(GWh)*

Turkey (TR) (tur)	Unit	2.016	2.017
Electricity production	GWh	274.407	295.510
Hydroelectric production	GWh	67.231	58.450
Nuclear electricity production	GWh	-	-
Thermal electricity production	GWh	185.225	209.849
Wind electricity production	GWh	15.516	18.863
Solar electricity production	GWh	1.027	2.103
Geothermal electricity production	GWh	4.818	5.656
Electricity imports	GWh	6.330	2.729
Electricity exports	GWh	1.452	3.302
Electricity domestic consumption	GWh	229.430	242.289
Natural gas production	mcm	367	358
Natural gas imports	mcm	46.332	55.113
Natural gas exports	mcm	675	652
Natural gas domestic consumption	mcm	46.331	53.451
Crude oil, NGL production	kt	2.999	2.981
Crude oil, NGL exports	kt	453	321
Crude oil production	kt	2.999	2.970
Crude oil imports	kt	24.958	26.474
Oil products exports	kt	6.493	6.925
Oil products domestic consumption	kt	40.382	43.169

Tablo 11: Türkiye Enerji Üretimleri 2016-2017 Kaynak: Enerdata

Türkiye elektrik üretiminde 2016-2017 geçişinde %8 büyümüştür.

Global Elektrik ÜretimiTotal (GWh) - İlk 25 Şirket Pazar Payı Sıralaması 2015 - ***(Nükleer hariç)***

Country Ranking	Electricity Production Total (GWh)	Total Sum of 2015	Market Share%
	Grand Total	23.940.770	100,00%
1	China	5.695.982	23,79%
2	United States	4.332.612	18,10%
3	India	1.359.530	5,68%
4	Russia	1.065.932	4,45%
5	Japan	1.014.931	4,24%
6	Canada	658.415	2,75%
7	Germany	651.899	2,72%
8	Brazil	581.575	2,43%
9	France	568.180	2,37%
10	South Korea	548.693	2,29%
11	United Kingdom	339.848	1,42%
12	Saudi Arabia	324.909	1,36%
13	Mexico	307.419	1,28%
14	Iran	282.061	1,18%
15	Italy	282.038	1,18%
16	Spain	280.480	1,17%
17	Turkey	259.690	1,08%
18	Taiwan	258.070	1,08%
19	Australia	252.361	1,05%
20	South Africa	247.611	1,03%
21	Indonesia	233.982	0,98%
22	Egypt	185.064	0,77%
23	Thailand	177.639	0,74%
24	Poland	164.563	0,69%
25	Ukraine	164.031	0,69%

Tablo 12: Dünya Elektrik Üretimleri 2015 Kaynak: Enerdata

Türkiye'nin elektrik ürtetiminde dünyadaki Pazar payı %1.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Global Hidro Elektirk Üretimi - İlk 25 Şirket Pazar Payı Sıralaması – 2016

Country Ranking	Hydro Electricity Production Total (GWh) Grand Total	Total Sum of 2016 3.919.177	Market Share% 100,00%
1	China	1.117.555	28,52%
2	Canada	377.583	9,63%
3	Brazil	359.743	9,18%
4	United States	272.627	6,96%
5	Russia	169.589	4,33%
6	Norway	139.014	3,55%
7	India	123.594	3,15%
8	Japan	91.187	2,33%
9	Venezuela	90.081	2,30%
10	Sweden	75.444	1,92%
11	**Turkey**	**66.903**	**1,71%**
12	Vietnam	62.272	1,59%
13	Colombia	61.501	1,57%
14	France	59.884	1,53%
15	Paraguay	55.742	1,42%
16	Italy	45.263	1,15%
17	Argentina	42.165	1,08%
18	Austria	40.557	1,03%
19	Switzerland	39.881	1,02%
20	Pakistan	32.149	0,82%
21	Spain	31.157	0,79%
22	Mexico	30.839	0,79%
23	Germany	24.897	0,64%
24	New Zealand	24.526	0,63%
25	Peru	23.715	0,61%

Tablo 13: Dünya Hidro-Elektrik Üretimleri 2015 Kaynak: Enerdata

Türkiye'nin hidro-elektrik ürtetiminde dünyadaki Pazar payı %1,7.

FACULTY OF MARMARA POLITICAL SCIENCE ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Global Yenilenebilir Elektrik Üretimi (GWh) - İlk 25 Şirket Pazar Payı Sıralaması – 2015

Country Ranking	Renewables Electricity Production Total (GWh)	Total Sum of 2015	Market Share%
	Grand Total	1.202.382	100%
1	United States	254.779	21,19%
2	China	234.680	19,52%
3	Germany	128.830	10,71%
4	Spain	63.213	5,26%
5	India	48.870	4,06%
6	United Kingdom	47.954	3,99%
7	Italy	47.037	3,91%
8	Japan	43.811	3,64%
9	Canada	35.013	2,91%
10	France	29.609	2,46%
11	Brazil	21.622	1,80%
12	Australia	17.436	1,45%
13	Sweden	16.385	1,36%
14	**Turkey**	**15.329**	**1,27%**
15	Denmark	14.737	1,23%
16	Mexico	14.437	1,20%
17	Portugal	12.611	1,05%
18	Philippines	11.815	0,98%
19	Romania	11.727	0,98%
20	Poland	10.971	0,91%
21	New Zealand	10.300	0,86%
22	Indonesia	10.275	0,85%
23	Netherlands	8.691	0,72%
24	Belgium	8.522	0,71%
25	Greece	8.267	0,69%

Tablo 14: Dünya Yenilenebilir Enerji - Elektrik Üretimleri 2015 Kaynak: Enerdata

Türkiye'nin yenilenebilir enerji-elektrik ürtetiminde dünyadaki Pazar payı %1,27.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Global Nükleer Elektrik Üretimi Total (GWh) - İlk 25 Şirket Pazar Payı Sıralaması 2015 - 2016 – 2017

	Nuclear electricity production				
Country Ranking	Top 25 Countries	Unit	2015	2016	2017
1	United States	GWh	830.289	839.137	838.362
2	France	GWh	437.428	403.018	398.167
3	China	GWh	170.789	212.729	247.404
4	South Korea	GWh	164.762	161.995	148.427
5	Canada	GWh	101.423	100.760	98.656
6	Germany	GWh	91.786	84.587	76.288
7	United Kingdom	GWh	70.345	71.726	70.336
8	Sweden	GWh	55.348	62.771	64.093
9	Spain	GWh	57.305	58.619	56.611
10	Belgium	GWh	28.103	43.856	42.055
11	India	GWh	37.413	37.563	37.213
12	Czech Rep	GWh	26.841	24.104	28.742
13	Japan	GWh	9.437	18.060	26.853
14	Finland	GWh	23.245	23.197	22.458
15	Taiwan	GWh	36.471	31.661	22.445
16	Switzerland	GWh	23.089	21.146	19.493
17	Bulgaria	GWh	15.383	15.779	16.267
18	Hungary	GWh	15.834	16.054	15.775
19	Slovakia	GWh	15.145	14.773	15.193
20	Romania	GWh	11.640	11.286	11.691
21	Mexico	GWh	11.577	10.572	10.382
22	Slovenia	GWh	5.648	5.715	6.146
23	Netherlands	GWh	4.077	3.959	3.132
	Turkey	GWh	-	-	-

Tablo 15: Dünya Nükleer Elektrik Üretimleri 2015-2016-2017 Kaynak: Enerdata

Temmuz 2018 itibariyle, 31 ülkede 453 nükleer reaktör işletmede, 17 ülkede 57 adet nükleer reaktörde inşa halindedir.

Nükleer Güç Santrallerinde üretilen elektrik dünya elektrik arzının %11'ine denk gelmektedir. Ülke bazında bakılırsa Fransa elektrik talebinin yaklaşık %72'sini, Ukrayna %55'ini, Belçika %50'sini, İsveç %40'ını, Güney Kore %27'sini, Avrupa Birliği % 30 ve ABD %20'sini nükleer enerjiden karşılamaktadır.

İnşa halindeki nükleer reaktörlerin 15'i Çin'de, 7'si Hindistan'da, 6'sı ise Rusya'dadır. Bunun yanında ABD'de 2, Birleşik Arap Emirlikleri'nde 4, Güney Kore'de 4, Fransa ve Türkiye'de 1'er nükleer reaktör inşa halindedir.

English Summary:

In the 2025 New Policies Scenario, the next ten years are characterised by the gradual rebalancing of the gas market. The United States, the world's largest gas producer, increases production more than any other country over this period, accounting for 40% of global output growth. US gas exports become central to the developing global gas market: over half of nearly 140 billion cubic metres (bcm) of global liquefaction capacity currently under construction

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

is in the United States and it becomes the largest LNG exporting country by the mid 2020s. Major additions of liquefaction capacity also come from four Australian projects and Novatek's Yamal LNG project in Russia, and further additions from new liquefaction plants that Indonesia, Malaysia and Cameroon are currently in the process of building. These developments in the LNG market are complemented by two long-awaited new pipeline corridors anticipated to start operation in the next five years: an expanded connection between Azerbaijan, Turkey and European Union countries via the TANAP and TAP pipelines, and the "Power of Siberia" pipeline that links Russian gas fields to the Chinese market (IEA, 2017). Turkstream 1, a pipeline aimed at supplying Turkey with Russian gas via the Black Sea, has also just started construction.

In the era of Global Trade Sanctions period, countries are making new treaties to balance their energy and economy for new opportunities.

Key Words: Globalization, global governance, trade sanctions, energy market, economic developments,

Jel Codes: B17 International Trade and Finance, Q4 Energy, F15 International Conflicts, Negotiations, Sanctions, F6 Economic Impacts of Globalization

Kaynakça:

Hazineve Maliye Bakanlığı, Ekonomi Sunumu, 09,2018, https://www.hazine.gov.tr/ekonomi-sunumu?type=sub

World Energy Outlook 2017 Report, The International Energy Agency (IEA), www.iea.org

Dünya Enerji/Elektrik Üretim Raporları, https://www.enerdata.net

IMF Country Report, https://www.imf.org/en/data

Opec Energy Review, Petrol Fiyatları Karşılaştırması, https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/opec.12117

World Bank Commodity Prices, www.worldbank.org/en/research/commodity-markets

Opec 2025 Oil Outlook Report, https://www.opec.org/opec_web/en/1091.htm